

Na okładce: Uszkodzona rzeźba Madonny z Dzieciątkiem, odzyskana po kradzieży z ołtarza głównego kościoła w Kliczkowie w czerwcu 2006 r.
Obok: Ołtarz główny w kościele w Kliczkowie przed kradzieżą.

cenne, bezcenne/utracone

Redakcja:

Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych

02-916 Warszawa, ul. Okrężna 9

tel.: (0-22) 651-53-00, (0-22) 651-75-00; faks: (0-22) 642-11-85

e-mail: biuro@oozp.org.pl

www.oozp.org.pl

Rada redakcyjna: Monika Kuhnke, Jacek Miler,
Piotr Ogrodzki, Urszula Paszkiewicz, Anna Skaldawska

Redaktor naczelna: Barbara Kobielska

Oprac. graficzne: Monika Karwazy

Oprac. stylistyczne: Krystyna Juriewicz

Korekta: Krystyna Juriewicz, Bartłomiej Szlązak

Tłumaczenie: Marzenna Rączkowska

Wydawnictwo zrealizowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PROGRAM OPERACYJNY

Promocja Czytelnictwa

PRIORYTET

Rozwój czasopism kulturalnych

Wydawca: Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych

Realizacja: Stowarzyszenie Artystyczne Sztuka

Na zlecenie Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych

Nakład: 1000 egz. Zamówienia na egzemplarze prosimy kierować na adres redakcji.

W NUMERZE:

str. 3

PIOTR OGRODZKI
PRAWNE FORMY OCHRONY ZABYTKÓW

str. 7

WOJCIECH KRUPIŃSKI
ROZSZERZENIE UKŁADU Z SCHENGEN

str. 10

MIROSŁAW KARPOWICZ
ODZYSKANY PO 28 LATACH

str. 12

DARIUSZ MATELSKI
GRABIEŻ POLSKICH DÓBR KULTURY
PRZEZ ROSJĘ, PRUSY I AUSTRIĘ
(1772-1795)

str. 19

MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
DWA OBRAZY REMBRANDA
ZE ZBIORÓW W KRÓLEWSKICH
ŁAZIENKACH

str. 22

OPRAC. MONIKA BARWIK
KATALOG STRAT

str. 26

OPRAC. MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
KATALOG STRAT WOJENNYCH 1939-1945

str. 27

ZBIGNIEW HAUSER
ZAPOMNIANE POLSKIE DWORY
I REZYDENCJE NA LITWIE (3)

str. 30

MARZENA JAWORSKA
ZBIORY MUZEUM POCZTY
I TELEKOMUNIKACJI WE WROCIAWIU

str. 33

ANNA KROCHMAL
POLACY I POLSKIE DZIEDZICTWO
KULTUROWE W KRAJACH EUROPY
WSCHODNIEJ (CZ. 5)

str. 36

MIROSŁAW KARPOWICZ
V MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA
INTERPOLU

str. 38

HANS JÜRGEN HARRAS
OPRAC. PIOTR OGRODZKI
WŁAMANIE DO BRÜCKE-MUZEUM
W BERLINIE

str. 40

MIROSŁAW BARWIK
ZAGINIONE SKARBY KAIRU
W PAŁACACH KALIFÓW

str. 43

PIOTR OGRODZKI
O KSIĄŻKACH

PIOTR OGRODZKI

PRAWNE FORMY OCHRONY ZABYTKÓW

przed skutkami nielegalnego wywozu za granicę

Pod koniec V kadencji Sejm RP przyjął ustawę o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen i Systemie Informacji Wizowej¹. Za przyjęciem ustawy głosowało 401 posłów. Przystąpienie Polski do strefy Schengen oznacza, że kontrole na granicach Polski z Litwą, Czechami, Słowacją i Niemcami mogą być zniesione od stycznia 2008 r., a na lotniskach od marca 2008 r.²

Przyjęta ustawa wprowadza definicję danych zawartych w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS), Systemie Informacji Wizowej (VIS) oraz Krajowego Systemu Informatycznego (KSI), który umożliwi dostęp do SIS i VIS. Dostęp do tych danych będą miały organy administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości. Chodzi m.in. o informacje o osobach poszukiwanych albo zaginionych, o poszukiwanych pojazdach i skradzionych przedmiotach, a także o cudzoziemcach, którym odmówiono wjazdu do Polski³.

Jak podał pod koniec października 2007 r. przedstawiciel Portugalii, przewodniczącej w obecnym półroczu Unii Europejskiej, dzieńnię nowych członków UE może dołączyć do strefy Schengen 21 grudnia 2007 r. Gotowe do wejścia są: Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia i Węgry. Ostateczny raport w sprawie rozszerzenia strefy swobodnego ruchu osobowego, zwanej strefą Schengen, ma być przedstawiony w Brukseli 8-9 listopada. Rozszerzenie rozpocznie się od zniesienia kontroli na lądowych i morskich przejściach granicznych 31 grudnia 2007 r.⁴

Oprócz wielu aspektów prawnych i społecznych, wejście Polski do układu z Schengen będzie miało istotny wpływ na ochronę zabytków. Dotyczy to tej części, która odpowiada za ochronę zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę. Ujawnianie nielegalnego wywozu zabytków zarówno przez Straż Graniczną, jak i celników stanowiło poważny problem. Zainteresowane w zwalczaniu nielegalnego wywozu

zabytków podmioty i instytucje rozwijały współpracę i poszukiwały optymalnych rozwiązań. Wspólne działania doprowadziły do podpisania jesienią 2004 r. czterostronnego porozumienia, zawartego pomiędzy ministrem finansów (w którego imieniu podpisał go szef Służby Celnej), ministrem kultury i sztuki (w którego imieniu podpisał porozumienie generalny konserwator zabytków), komendantem głównym Straży Granicznej i komendantem głównym Policji w sprawie współpracy i współdziałania w zwalczaniu nielegalnego wywozu i przywozu zabytków. Zmiany będące następstwem wejścia Polski do układu z Schengen będą bez wątpienia wymagały przyjrzenia się porozumieniu i zmodyfikowaniu jego treści. Bezpośrednie skutki traktatu otwierającego wewnętrzne granice Unii Europejskiej będą dla ochrony zabytków przed nielegalnym wywozem mało korzystne. Otwartość granic, brak kontroli – to może zachęcać do podejmowania prób przemytu. Dość rygorystyczne przepisy wywozowe i wysokie opłaty skarbowe, związane z uzyskaniem pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę, mogą skłaniać osoby nieuczciwe do podjęcia ryzyka przemytu.

W JAKI SPOSÓB MOŻNA
CHRONIĆ ZABYTKI PRZED
NIELEGALNYM WYWOZEM?

Czy w ogóle jest to możliwe? Czy są mechanizmy pozwalające na odzyskanie nielegalnie wywiezionych zabytków? Pytań związa-